

„EDINOST“
 izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
 danjih ob **torških, četrkih**
in sobotah. Zjutranje izdanje iz-
 haja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
 uri večer. — Obojno izdanje stane:
 za jeden mesec . f. 30, izven Avstrije f. 1,40
 za tri mesece . . . 2,60
 za pol leta 5,00
 za vse leto 10,00
 Na naročbe brez priložene naročilne se
 ne jemlje ozir.
 Posamične številke se dobivajo v pro-
 dajalnicah tobaka v Trstu po 2 nč.,
 v Gorici po 3 nč. Sobotno večerno
 izdanje v Trstu 2 nč., v Gorici 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se računajo po tarifi v petiti; za
 naslove z debelimi črkami se plačuje
 prostor, kolikor obsega navadnih vrstic.
 Pošlana osmrtnice in javnizkvala, do-
 mači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu:
 ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora
 biti frankovano, ker nefrankovana se ne
 sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spro-
 jema **upravništvo** ulica Caserma 13.
 Odprte reklamacije so prosto poštnine.

„V edinosti je moč!“

Vera je podlaga vsemu.

Znano je, da mi Slovenci smo in mo-
 ramo biti neizprosni protivniki nemškoliberalne
 stranke. Razlogov v to imamo več kot do-
 volj, tu-le nekoliko poglavitnih varokov.

Nemški liberalci so najhujši nasprotniki
 naše narodni, nemški liberalci so celo na-
 sprotniki osebne svobode za vse tiste, ki so
 jim ne klanjajo brezpogojno; nemški liberalci
 so nam uveli tisto nesrečno „svobodo“ v
 obrti in trgovini, ki je uničila ves obrtni
 stan in malega trgovca; oni so uveljavili pri
 nas prvi tisti nekrščanski in neizprosni boj
 po Darwinovi teoriji: boj močnejšega proti
 šibkejšemu; oni so isti, ki v zvezi se svo-
 jimi somišljeniki širom vse Evrope snujejo
 peklenke spletke, da ne moremo priti do
 miru in oddihleja; oni vznemirjajo svet,
 vnamajo strasti in razpore med narodi in
 državami, da se le ob tem obdobju vrvenju
 redi in pase židovski kapitalizem; iz kratka:
 podjarmiti bi hoteli ves svet, da ga vprežejo
 v svoj kruti jarem.

Za te naše trditve imamo dokazov na
 kupu in ima jih sleherni, ki zasleduje pasnim
 očesom peklenke pisavo raznih nemško-libe-
 ralnih listov.

Razmere na balkanskem poluotoku n.
 pr. — zlasti pa v državi srbski in bolgarski
 — ne bi se bile nikdar samotele tako, kakor
 so se v resnici na veliko žalost vseh pravih
 prijateljev miru in splošnega blagostanja, da
 niso poslužni padajoči pogubnega židovskega
 liberalizma motali štrne se svojim mogočnim
 vplivom in satan-ko zlobnostjo. Ne rečemo
 torej preveč, ako trdimo, da je splošno obo-
 roženje do zob, v katerem ječi vsa Evropa in
 ki požira žulje milijonov ljudi ter uničuje
 splošno blagostanje, le posledica židovskoli-
 beralnih teorij, po katerih naj bi se svet
 delil v take, ki imajo vse, in take, ki nimajo
 — nič.

Z ozirom na vse ta dejstva je pač opravi-
 vičeno dovolj naše nasprotstvo do nemško-
 liberalne stranke.

Toda ta stranka ima še hujše stvari na
 svoji vesti. Dobro vemo, da je cerkev s svo-
 jimi nauki o medsebojni ljubezni in jednako-
 sti vseh semljanov pred Bogom in ljudmi
 najbolj na poti nje samopašnim nakanam, po-
 nišati je hotela Cerkev v priprosto deklo
 države. Proglasila je v ta namen načelo o
 vsemožnosti države, kateri naj bi se slepo
 uklonila tudi Cerkev. To je bil morda naj-
 hujši greh židovskoliberalne stranke, kajti
 poročil nam je grozljiv posledice — grozljiv
 ne le za vse človeštvo sploh, ampak ravno
 za isto kapitalistiško stranko še posebe.

PODLISTEK.

Iz devete vasí.

Naj drug lepoto obožava!
 Jaz ljubim čisto le srce,
 ki v njem kraljuje stalna ljubav prava“.

Žeon.

Sprehajam se, ali bolje, borim se z mrazo
 Burjo 10. dan decembra, leta ne vem, po do-
 končanem dnevnem opravilu, po samotni poti
 krasnega Kraša. Preljubenzijva tetka Burja ni
 mi pripihala sem od severo-zapada lepih in
 prijetnih misli; samo take, kje bi se tedaj
 dobil zaveten prostor, kjer bi se brez tetinih
 ostrih zob mogli malček nategniti svoje ude.
 Smuk čez zid v majhno dolino — kraški
 kotel! Tu sem ni tiščala ona neusmiljenka,
 temveč vrosčala okoli golih sten visoko nad
 mano, kakor bi se hotela jeziti, ali še celo
 ponasati s svojo pesmijo, ki ni lastna nobeni
 njeni sestri ali bratu. Tu sem ne prideš, ne!
 Slobodna mi je pot, četudi kratka, po „kot-
 ličku“. A glej! Od kod ta duh? Saj nisem
 pastorka, katero je poslala mačeha o Božiči
 po vijolice, kakor pripoveduje pravljica. Pa-
 storka nisem, a vijolice so tu. Gola je istina!

Nemškoliberalno srnje je pač padlo na
 rodovitna tla, ali iz tal ni pognal tisti sladki
 sad, katerega so se nadejali, ampak strup
 bogotajstva. Liberalizem si je hotel
 vzgojiti sužnje, v resnici pa je vzgojil ljute
 sovražnike samemu sebi, izval je duhove, ka-
 terih še sedaj ne more bradati. In kaj pride
 še?!

A ne le samemu sebi je vzgojil nemški
 liberalizem neizprosni nasprotniki, ampak
 vsej družbi — vsemu, kar je sveto in drago
 vsakemu poštenemu človeku na svetu: nem-
 ški liberalizem je pravi oče tistega socialnega
 demokratizma, ki ne pozna ni domovine, ni
 vere, ni Boga, in iz katerega poslednjega se
 zopet porajajo tiste pošasti, ki so podobni,
 ki se družijo okoli zastave anarhizma in ki
 bi hotele nasilstvom, krvjo, strahom in tre-
 petom preobnoviti sedanji red v človeški
 družbi — one pošasti, katerim so bodala,
 revolver in bomba jedini argument.

Tega madeža si židovski liberalizem
 nikdar ne izbriše raz svoje čelo. Iz Darvi-
 nove teorije boja za obstanek se je povsem
 logično razvil — anarhizem.

Liberalizem, ki si se identifikoval z
 brezverstvom, obacen si! Donosel si neiz-
 mernega ala v človeško družbo in to zlo —
 krvavečim srcem moramo naglašati to — je
 našlo svojo pot tudi med nekatero zaslep-
 ljence delavskega stanu slovenskega.

Tudi pri nas v Trstu hoteli so neka-
 terniki zasejati to kugo, toda čast in hvala
 našemu poštenemu delavskemu stanu, ki je s
 mrtlo pognal drzne zapeljivce. Toda, kar jim
 ni šlo izpod rok pri nas, skušajo doseči —
 neverjetno je to, ali resnično — v Ljubljani.
 Tam so zasnovali listič, katerega moremo
 nazivati po vsej pravici eramoto slovenskega
 časopisja, listič, ki taji Boga in ne veruje v
 življenje onkraj groba. Gorjé, ako bi se
 brezvestnežem posrečilo razširiti te svoje
 nauke, ako bi se jim posrečilo iztrgati **vero**
 iz ljudskih src! Gorjé, ako bi se jim posre-
 čilo satrati najplemenitejši človeški čut: vero
 v večnopravičnega Boga, ki dobro plačuje in
 slabo kaznuje, in vero v večno in boljše
 življenje onkraj groba!

Veraki čut je človeštva v trenutkih bode
 in nesreče jedina zaslomba, da ne obnemore
 in ne — zdvoji pod težo borne in obupne
 ekzistencije; veraki čut je moralna zaslomba
 in ona vez, ki družbi človeštvo v blago har-
 monijo; veraki čut je zlasti pri širših masah
 jedini plemeniti čut, ki spominja člo-
 veka, da je — človek, vstvarjen po božji
 podobi. Vzemite zlasti nenaobraznemu člo-
 veku, ki ne pozna nikakega drugega ideal-
 nega čutovanja in pri katerem se pravni

čut ni mogel razviti, že v veraki čut, vzeli
 ste mu vse, poživili ste ga, iz človeka ste
 napravili zver, katera ne spoštuje ni tujega
 imetja, ni tujega — življenja.

Strahne, nepreračunljive bi bile torej
 posledice že na tem svetu za vse človeško
 družbo, ako bi obveljali nauki izvestnih „so-
 cialnih demokratov“, ki pravijo, da je vera
 privatna reč, katere se lahko vsakdo
 iznebi kakor ob nedeljah srajce.

Ne, vera ni nikaka privatna reč, ampak
 vera je naš skupni in najdragoc-
 nejši zaklad, katerega čuvati smo dolžni
 vsi brez izjeme: vera je podlaga
 vsemu!

Brez vere ni sreče, ni poštenja; to spo-
 znanje je utrjeno med vsimi poštenimi ljudmi
 — tudi naobraženimi.

Tu se spominjamo slučajno krasnega
 govora, s katerim se je polkovnik vitez Stei-
 nitz poslovil od kadetov, zapustivši kadetsko
 šolo v Karthausu pri Brnu. V tem govoru je
 vojak naglašal vojakom, kako potrebno je
 versko čutovanje. Rekel je med drugim:
 Prisega je sveto-resen čin, ker se žnjo ob-
 vezemo Bogu. „Kakor mi Bog pomaga!“
 Ta velepomembna formula posvečuje vojaka
 boriteljem božjim, posvečuje njega orožje,
 božji blagoslov počiva na njega
 vseh.

Bog vsega mogočnega ga bode duval, Bog
 usmiljeni ga bode tolažil ranjenega, umirajo-
 čega in kopernečega; Bog dobrotni stal
 mu bode na strani, ko mu krogla
 ustavi življenja pot. Le oni služi Bogu,
 ki spolnjuje svojo prisego. Mi nismo nikdar
 iskali zastonj strahu božjega v naših vr-
 stah. Naš zavišeni vojni poveljnik nam daje
 najlepši vzgled verskega življenja. Čednosti
 vojaka morajo biti dandanes bolj nego kedaj
 poprej čednosti vere. Dober vojak se drži
 vere in njenih besedi do smrti. Mislite to-
 raj na svojo mater, ki je zasadila v vašo
 mlada srca prve verske kalí. In sedaj
 pojte! Dobrohotni Bog naj milostno
 vsprejme naš klic in naj vam podeli pravo
 srečo na vaši vojaški poti.

To je jedro tega krasnega nagovora.
 Krasnejše pač ni možno naglašati potrebo ver-
 skega čutovanja za srečno življenje na tem
 svetu in pa tudi vero v življenje — onkraj
 groba.

Te besede vrlega polkovnika zaslužijo
 zares, da si jih utisnejo v srce ne le vojaki,
 ampak mi vsi: saj smo vsi boritelji na tem
 svetu.

Dá: vera je podlaga vsemu!

bati na očitnih krajih, tem manj raskazavati
 svojo ponižno-barvano krilo, misleča, kdor
 za-me mara, poišče me v moji samoti, ti pa
 ga pozdraviš z vonjem, nikdar takim! Cvetek
 navadno meseca marca, pa tudi aprila. Kaj
 te je letos vzbudilo tako zgodaj? Kaj ne,
 da te je izvalila gorka jesen iz tvojih poze-
 meljstev gradov? Prav tako! — Jaz pa sem
 kruta stvar, vtržem te, s tabo tvoje sestre in
 se ponasam s šopkom na preih pri svojih so-
 vrstnikih. Ali mi zamoriš? . . . To ni kar
 si bodi, ako naletim na-te o Božiči.

Nekedaj posrečilo se mi je tudi vtrgati
 tvojo belobarvano dišečo sestrico. Rodil je
 ni Kras. Pustimo jo, redko cvetko, blede ti
 sestrico, itak ona ni stalnega znaka in po-
 mena, temveč simbol njen je dvom ljubečih
 src — ali po kraško rečeno: prazne sanje.
 Ostajem pri tebi, temna cvetka, ki si simbol
 prave, skrivnostno-stalne ljubavi; podoba po-
 nižnosti in skromnosti. Z vijolicami kinčajo
 grobove, kar znači, da je dovolj en grob za
 dve v življenji ljubeči se bitji. Kitijo si pri-
 letne dame tudi klobuke z ponarejeno vijolico.
 Nu, mladim gospicam bi ponižni ta kinč kaj

DOPISI.

Iz Dekani, dne 3. septembra 1894.
 [Izvir. dopis.]

Dolgo sem čakal, da kdo izpregovori o
 naših nesrečnih in žalostnih razmerah, toda
 čakal sem zastonj. Zato Vas prosim, spošto-
 vani gospod urednik, da meni dovolite malo
 prostorečka.

Dne 26. julija navstal je pri nas v De-
 kanih požar v hiši gosp. Josipa Picige h.
 št. 175. Požar je nastal tako hitro, da bi se
 bila gotovo dogodila velika nesreča, da ni
 bilo ravno o poludne, ko so bili ljudje doma,
 ki so prihiteli naglo na pomoč, ko so čuli
 plat zvona. Vse je prihitelo: stari in mladi,
 možki in ženske. Vsi so gasili neumorno in
 postavljali svoje življenje v nevarnost. Zdru-
 ženim močem se je posrečilo kmalu zadušiti
 ogenj ter rešiti kmeta prevelike nesreče.
 Škode je le blizo 260 glt.

Druga nesreča pa je hujša, ki nas je
 zadela vseh dne 21. avgusta. Okolu poludne
 nastala je namreč nevihta in se usula toča,
 ki nam je prouzročila veliko škodo. Račun-
 amo, da je uničenega 75% pridelka na
 vinu in olju. Toča pa je bila tudi v Miljski
 hrib, vse štiri Škoflje in Tinjan, tako, da je
 za letos že odpravljena trgatav v teh krajih.
 Ubogi davkoplačevalci, kam pridemo!

Še drugih neprilik imamo v naši občini.
 Ta imamo namreč vsako leto občinske vo-
 litve prav kakor letni somenj. Minolo leto
 smo jih imeli dne 4., 5. in 6. julija, letos pa
 20., 21. in 22. avgusta. Čudno, kaj ne!
 Proti vsaki volitvi imamo namreč pritožbe,
 ker predsednik volilni komisiji, naš nadžupan
 Mahnič, ne dopušča prostosti onim volilem,
 ki nočejo oddati svojega glasu po njegovi
 volji. Za jedne velja ta, za druge zopet
 druga postava. Letos je prvi dan volitve
 uničil glas moža, ki je posloval pod prejšnjim
 županom 3 leta kot občinski odbornik, pod
 sedanjim pa 4 leta in pol kot občinski
 svetovalec. Gosp. župan sam ga je po-
 pred izvolil svetovalcem, sedaj pa mu niti
 volilne pravice ni hotel pripoznati.

V II. razredu smo hoteli izvoliti med
 drugimi poznanega moža Andreja Gregorica,
 po domače „Dacjerja“. A komaj je gospod
 predsednik volilne komisije začel to ime, že
 je skočil po koncu ter zbežal iz dvorane na
 dvorišče, kjer je grozil, da bo volitev uni-
 čena, ako izvolijo tega moža, stroške pa,
 da bodo morali plačati oni, ki so ga izvolili.
 Potem se je gosp. nadžupan Mahnič hitro
 dogovoril se svojim prvim agitatorjem, nekim
 Koterle, in ta poslednji je začel takoj strastno
 agitovati. In veste kdo je ta Koterle? To

lepo pristval. Navadno meče se ga v kot
 in hrani za stara leta.

Čislajmo rastlinico tudi iz zdravilste-
 nega ozira! Cela rastlina, korenine, listi in
 cvet, dajo nam izruten čaj zoper kašelj.
 Ječnim ljudjem zrahlja zaslišeno prsi. Kadar
 te glava boli, namoči prtič v čaj in obveži si
 glavo, ali pa celo glavo operi s čajem in bo-
 lečine minejo. Vijoličina voda je dobra za
 grgranje o boleznih v grlu. Vijoličin sok oz-
 dravi ti oči, ako jih namažeš žajuzi. Večkrat
 se napravljajo izpahline okoli zob. Tedaj iz-
 piraj usta z vijoličino vodo in kmali imaš
 zdrava usta. Če se otrok hudo prestraši, pa
 mu daš pol žlice vijoličine vode, mu strah
 ne bo nič škodoval. Tako uči higijena.

Pa še nekaj! Ako ljubi bralec, kateri-
 krat pregloboko pogledaš v kupo in si na-
 ležeš „teško glavo“, priporoča se ti duh —
 samo duh — vijolice. Pravijo, da je dobro
 sredstvo za te, ki meriš cesto po širokosti.
 Vendar ti ne svetujem duha ponižne vijolice
 o tacih prilikah, kajti trpi ti žep in — tako
 — dalje —

Draga bralka, tebi tega zdravila ne pri-

